

Základy správního práva procesního I.

Úvod

Obsah

- Správní právo procesní v systému správního práva.
- Základ právní úpravy procesních forem veřejné správy.
- Správní řád - působnost.
- Procesní formy veřejné správy, systematika správního řádu.

Správní právo procesní

- další procesní disciplína (vedle procesu civilního a procesu trestního).
- rozhodovací postupy realizují správní orgány, které využívají více procesních forem, i když nejrozšířenější je správní řízení.
- soudnictví navazuje svým přezkumem

Správní právo procesní v systému práva je vymezeno

- předmětem právní úpravy (vztahy vznikající v souvislosti s postupy správních orgánů při realizaci veřejné správy),
- metodou regulace (převažuje - administrativněprávní, nerovnost subjektů, mocenská nadřazenost správního orgánu).
- Taktéž správní orgány vstupují také do vztahů soukromoprávních (obč., obch., pracovněprávních) – nespádají do rámce SPP.

Správní právo procesní

- Subsystemem správního práva
- Upravuje procedurální postupy správních orgánů ve veřejné správě

Správní právo procesní v systému správního práva

SP se člení na:

- správní právo organizační (+ kompetenční) = KDO
- správní právo hmotné = CO (práva a povinnosti)
- správní právo procesní = JAK
- + správní právo trestní.

SPP umožňuje realizaci obsahu norem hmotněprávních prostřednictvím příslušných postupů správních orgánů.

Správní právo procesní

- projevem pravomoci a působnosti správního orgánu
- v rovině procesní = určení příslušnosti správního orgánu.
- vůči adresátům = dotčeným osobám, resp. účastníkům řízení; jde o projev veřejné moci, na základě principu legality.

Podstata a účel procesní úpravy

- nastavení vztahů správní orgán vs. dotčená osoba, jako záruka legality a dalších zásad rozhodování, resp. činnosti a postupů (zejm. proporcionalita, předvídatelnost, efektivnost).

Podstata a účel procesní úpravy

- výkon veřejné moci musí mít zákonný základ. - čl. 2 odst. 3 Ústavy, čl. 2 odst. 2 LZPS: „Státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví.“
- SPP uvedené poskytuje pro oblast procesní (postupy správních orgánů) + stanoví postup uplatňování prostředků ochrany práv dotčených osob (ale také v potřebném rozsahu veřejného zájmu).

Procesní formy veřejné správy vnější

- druhy postupů správních orgánů navenek, vůči adresátům působení veřejné správy
- formalizované, samostatné
- jednostranné • normativní povahy
 - nenormativní povahy (správní řízení, vydávání vyjádření, osvědčení, sdělení, souhlasy, přijímání opatření obecné povahy
- dvou a vícestranné - veřejnoprávní smlouvy.

Procedurální formy realizace veřejné správy - vnější

- proces vydávání normativních správních aktů
- proces vydávání individuálních správních aktů
- proces vydávání správních aktů smíšené povahy
- proces uzavírání dohod správně právního charakteru

Procedurální formy realizace veřejné správy - vnitřní

- proces vydávání interních normativních aktů (akty řízení, interní instrukce, metodické pokyny, apod.)
- proces vydávání interních individuálních pokynů (individuální služební akty, individuální pokyny, apod.).
- Pozn. nejsou závazné navenek – vůči adresátům působení veřejné správy. Jde o řídicí, hierarchické vztahy mezi jednotlivými stupni správních orgánů, resp. uvnitř správních orgánů, a vůči takto podřízeným subjektům jsou závazné.

Správní právo procesní

- V širším slova smyslu - veškeré normy upravující postupy orgánů veřejné správy
- V užším slova smyslu – zahrnuje pouze ty procesní normy, které upravují správní řízení.

Správní právo procesní

- V klasickém, resp. nejužším slova smyslu – proces jehož cílem je vydání rozhodnutí v konkrétní věci, jakožto individuálního správního aktu

Správní řízení

- Těžiště úpravy správního řádu
- Autoritativní aplikace správního práva při rozhodování o právech a povinnostech individuálních adresátů vrchnostenského působení
- Aplikační režim (autoritativní aplikace)

Předmět správního řízení

- Rozhodovací činnost orgánů veřejné správy, jejímž úkolem je vydání rozhodnutí, kterým se mění, ruší či zakládají práva a povinnosti
- Proces aplikace hmotného správního práva

Správní řízení

- Obecné (správní řád)
- Zvláštní (kombinace obecné právní úpravy a odchylek od ní stanovených zvláštními předpisy)

Základ právní úpravy procesních forem veřejné správy

- Ústava, Listina (Čl. 36 odst. 1: “Každý se může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu
- obecný základ – „správní řád“,
- soudní řád správní (+ úloha judikatury),
- zvláštní právní předpisy.
- + evropský kontext (Rada Evropy, zčásti také EU).

Správní řád - obecná charakteristika

- Schválen dne 24. 6. 2004 (druhá komplexní úprava)
- Publikován dne 24. 9. 2004
- Zák. č. 500/2004 Sb
- Účinnost od 1. 1. 2006
- Zrušil správní řád č. 71/1967 Sb.

Systematika zákona

- 1. část – úvodní ustanovení §§ 1 – 8
- 2. část – obecná ustanovení o správním řízení §§ 9-129
- 3. část – zvláštní ustanovení o správním řízení §§ 130 – 153
- 4. část – vyjádření, osvědčení, sdělení §§ 154 - 158

Systematika zákona

- 5. část – veřejnoprávní smlouvy §§ 159 – 170
- 6. část – opatření obecné povahy §§ 171 – 174
- 7. část – společná, přechodná a závěrečná ustanovení §§ 175 – 183
- 8. část – účinnost § 184

Rozsah působnosti správního řádu

- Vymezen pozitivně a negativně

Pozitivní vymezení působnosti správního řádu

- § 1 odst. 1
- postup orgánů moci výkonné
- postup orgánů územně samosprávných celků
- postup jiných orgánů, jakož i právnických a fyzických osob

pokud vykonávají působnost v oblasti veřejné správy
(autoritativní, vrchnostenské rozhodování a činnost).

Negativní vymezení působnosti veřejné správy

- § 1 odst. 3
- nepoužije se pro soukromoprávní (občanskoprávní, obchodněprávní a pracovněprávní) úkony prováděné správními orgány.
- nepoužije se na vztahy mezi orgány téhož územně samosprávného celku při výkonu samostatné působnosti.

Působnost správního řádu

- Nemá úpravu pro vydání normativních aktů
- Nemá úpravu pro procesní stránku tzv. faktických úkonů
- Nemá úpravu pro vztahy uvnitř veřejné správy.

Určení působnosti správního řádu

- nutno uplatnit kombinaci pozitivního a negativního vymezení působnosti.

Působnost širší – základní zásady

- Působnost univerzální pro výkon veřejné správy (§ 177 odst. 1).
- Tedy nejen při aplikaci správního řádu.

Vztah správního řádu ke zvláštním právním úpravám

- Základ právní úpravy: § 1 odst. 2 správního řádu:
„Tento zákon nebo jeho jednotlivá ustanovení se použijí, nestanoví-li zvláštní zákon jiný postup.“
- Tím správní řád zakládá svou subsidiární působnost.

Vztah správního řádu ke zvláštním právním úpravám

- Ve zvláštních zákonech upravujících procesní postupy na jednotlivých úsecích veřejné správy (zpravidla v přechodných ustanoveních) odkaz na použití správního řádu („*nestanoví-li tento zákon jinak...*“).
- Nemusí však být výslovně uvedeno.
- Subsidiarita správního řádu se uplatňuje nejen pro správní řízení, ale také pro další postupy upravené ve správním řádu.

Subsidiární (podpůrná) působnost správního řádu

- Existuje-li pro daný postup (pojem, institut) odlišná úprava ve zvláštním zákoně, použije se přednostně tato zvláštní úprava. Pokud nikoliv, aplikuje se správní řád.
- A to pro všechny ve správním řádu upravené procesní formy.

Subsidiární (podpůrná) působnost správního řádu

- odlišný rozsah speciálních ustanovení ve zvláštních zákonech (např. stavební zákon, zákon o odpovědnosti za přestupky, jež představují poměrně specifická řízení).
- Např. ve vymezení účastníků, náležitostech žádosti, v (dalších) náležitostech rozhodnutí, lhůtách, v režimu přezkumu,...

Subsidiární (podpůrná) působnost správního řádu

- vyžaduje znalost jak zvláštních právních úprav (tedy co nutno aplikovat přednostně),
- tak dobrou orientaci v obecné úpravě správního řádu (tedy co ke zvláštní úpravě doplníme, resp., čím se budeme řídit, pokud zvláštní zákone nemá vlastní úpravu

Správní řízení

- Definice (legální - § 9 s.ř.): *postup správního orgánu, jehož účelem je vydání rozhodnutí (§ 67), jímž se v určité věci zakládají, mění nebo ruší práva anebo povinnosti jmenovitě určené osoby (rozhodnutí konstitutivní povahy), nebo jímž se prohlašuje, že taková osoba práva nebo povinnosti má anebo nemá (rozhodnutí deklaratorní povahy).*
- Správní akt meritorní.
- POZN. V rámci řízení, resp. v souvislosti s ním mohou být vydána rovněž rozhodnutí procesní povahy (zpravidla „usnesení“).

Děkuji za pozornost
